

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

21. detsember 1939. a.

Nr. 12

XVII AASTAKAIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas Kr. 5.—	Gallinnas, Müürivahe tn. nr. 16.	1 lk. Kr. 40.—, ½ lk. Kr. 20.—,
Pooles aastas „ 2.50	Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	¼ lk. Kr. 10.—, ⅛ lk. Kr. 5.—.
1923. aastak. „ —.50	Jooksvad arved: Eesti Pangas nr.	Dokumentide kaotamise kuulutused
1924.—1935. a. à . . „ 2.50	609, E. Rahvapangas nr. 991 ja	50 senti dokumendi pealt.
	Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	

Liitub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

Riigi Statistika Keskbüroo
Maaomavalitsuste Liidu
a 303

SISU:

Evald Dolf 65-aastane	Lk. 179
Rahva tervishoid ja omavalitsused	„ 180
Valdade olukorra kujunemine territoriaalse ümberkorralduse järele	„ 184
Ehitustööde majanduslik organiseerimine	„ 187
Vallasekretär notari ülesandeis	„ 189
Küsimusi ja vastuseid	„ 191

KUULUTATAKSE MAKSVUSETAKS.

1. Elmar Mardi p. M a a s i k' u hobusepass, välja antud Saare vallavalitsusest 8. novembril 1936. a. nr. 615 all.

Omavalitsuse kantseleimargid

25-sendilised

on saada

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
büroost

hinnaga 25 senti poogen (100 tükki).

Eesti Omavalitsuste ja Ühis- tegeliste Asutiste Kindlus- tus A.-S.

„OMA“

Seltsi omanikeks-peremeesteks on omavalit-
sused, pangad ja põllumajanduslikud ühi-
sused

Põhi-tagavarakapital ja reservid
ületavad Kr. 1.000.000.—.

Suurem ja edurikkam kodumaa
KINDLUSTUSETTEVÕTE

Seltsi juhatus: Tartus, omas majas Riia t. 35
Telef. 3-44 ja 16-12.

Peaesindused: Tallinnas, Rakveres,
Võrus, Viljandis, Pärnus, Tõrvas, Kures-
saares ja Petseris.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu

Ehitus ja Kodukaunistamisnõuande Talitus

valmistab

eelprojekte, projekte ja kavandeid vallamajade,
koolimajade, vanadekodude, lastekodude, haiglate
ja muude omavalitsusasutiste hoonete **ehitamiseks**,
ümberehitamiseks ja **parandamiseks**, nende
sisustamiseks ja **ümbruse kaunistamiseks**.

Tellimised palutakse adresseerida:

Eesti Maaomavalitsuste Liidu Büroole — Tallinn,
Müürivahe 16—30.

Evald Dolf 65-aastane.

Seisame tõsiasi ees: Siseministeeriumi Omavalitsuste Talituse direktor Evald Dolf on 65-aastane.

Kui kunagi ollakse kahetsevalt üllatunud, et juba n i i 'kaugel', siis Evald Dolf kindlasti on neid, kellest kuidagi ei tahaks, et ta p e a b o l e m a nii vana, nagu näitavad kirjad. Eriti meil, omavalitsustegelastel, võib sellest vaid kahju olla ja meie otsemaks sooviks on tõsiselt, et nüüd leitaks võimalusi, kuidas E. Dolfi säilitada omavalitsusalale veel pikemaks ajaks.

*

Ligi 35 viimast aastat Eesti omavalitsuse arenguloost on tihedalt seotud Evald Dolfi isikuga, kogu meie iseseisvuse vältel on tema õlul lasunud terve meie omavalitsusala keskne juhtimine.

Sündinud 23. dets. 1874. a. Võrumaal, Vana-Koiola vallas veski-, pärast talupidaja peres, Evald-Villiam Dolf õppis Tartu elementaar ja linnakoolides 1884—1889, Hugo Treffneri gümnaasiumis 1889—1898, õiendas siis küpsuseksami Narva gümnaasiumi juures ja astus Tartu ülikooli, mille õigusteaduskonna lõpetas 1902. Seejärel Evald Dolf astus riigiteenistusse ja 12. nov. 1903 sai aktsiisi kontrolööriks Jõhvi; oli tegev sealse seltskonnaeluse, pidas kõnesid põllumeesteseltsis ja mujal, kuni arvati ka revolutsiooniliselt meelestatute hulka ja pidi sealt 26. dets. 1905 karistussalkade eest põgenema ning jätma tolleaegse paljutöötava vene riigiteenistuse karjääri.

Ajal, mil Tallinnas linnaomavalitsuse juhtimine läks eestlaste kätte, tekkis vajadus ka juhtivate eesti ametnike järele. Loomulikult neid senini polnud olemas, sest kõik kohad olid ju sakslaste käes ja väheseid kõrgema haridusega eestlasi ei lastud ligilähedalegi. Säärases olustikus asus E. Dolf tegevusse omavalitsuse alal kodumaal ja on sellele tööväljale truuks jäänud tänini.

See oli 25. oktoobril 1906, kui E. Dolf

algas omavalitsusteenistust Tallinna linnasekretäri kohusetäitjana. Valitud 25. veebr. 1909 linnasekretäriks on ta Tallinna linna järjest paisuval asjaajamisel juhtivalt tegeleenud 10. septembrini 1917, olles 1909—1916 ühtlasi linnavolikogu liikmeks. Seega E. Dolf on Tallinna raekojas kaasa elanud nii eesti võimu sissetöötamise ja süvendamise ajastu, kui ka rasked sõja-aastad ja revolutsiooni mesinädalad. Linnavalitsuse liik-

med vaheldusid, kuid omal kohal püsis E. Dolf, kelle asjatundmisele julgesti on võinud toetuda kõik need, kes tulid ja läksid. . .

Kui Tallinna linnapea, kadunud Jaan Poska, sai Eestimaa kubermangu komissariks, siis laienes ka E. Dolfi tegevusväli, kuna ta 11. sept. 1917 kutsuti kubermanguvalitsusse linna- ja maaasjade juhatajaks. Olnud vahepeal tegev toitluskomitees, asus E. Dolf okupatsioonivägede lahkumisel 27. nov. 1918 Siseministeeriumi Omavalitsusasjade Peavalitsuse juhatajaks; kannud seal ühes ümberkorraldustega mitmeid ametnimetusi, on ta sellesama ala ju-

hina vahetpidamata püsinud tänini, alates 1934. a. Omavalitsuste Talituse direktorina.

E. Dolf on seega kogu iseseisvuse vältel omavalitsusala keskse juhtimisega tegeleenud. Sellena on ta ainukene omal alal ja küllap meie riigiteenistuses üldse väga väheseid, kes säärase püsivusega on võinud rakendada oma juhtivat tegevust.

Loomulikult on siis E. Dolfi nimega seotud eranditult kõik, mis Eesti iseseisvuse ajal omavalitsuste juhtimise alal on toimunud: ta on olnud kaastegev kõikide reformide ettevalmistamisel ja teostamisel, ta on aidanud koostada ja rakendada kõiki omavalitsustesse puutuvaid seadusi, määrusi ja juhtnööre, ta on teostanud tegelikku järelevalvet, on jaganud juhatusi ja näpunäiteid jne. jne. Seda kõike on nii palju, et mõnede kiirete ridadega võimatuks osutub puha ära

märkida. Kuid E. Dolf ei ole ju fraaside ega pooside inimene, vaid vaikne ja tagasihoidlik töömees — küll temast kõneleb tema töö isegi!

Oma ulatuslikus ja vältavas tegevuses E. Dolf on igas olukorras säilitanud rahuliku tasakaalukuse ja püüdes hoida tagasihoidlikku mõõdukust võimuvahendite kasutamisel, on ta raskete aegade keerises kahtlemata suurel määral kaasa mõjunud rahu ja tasakaalu säilitamisele meie omavalitsuse-elus üldse. Kui asjatundja ja õiglane juht ning õilsameelne kaaslane, on ta võitnud kõigi omavalitsustegelaste täieliku poolehoiu, usalduse ja sõpruse.

Väljaspool ametalalisi ülesandeid on E. Dolfi auväärne, ammugi hõbetunud kuju hästi tuntud Tallinna seltskonnas. Eriti „Estonia“ teatrimajas on E. Dolf aktiivselt te-

gelenud, olles osauhinna „Estonia“ juhatuse liikmeks 1907. a. saadik ja aidates kanda kõiki raskusi, mis see meie rahvuslik suurüritus oma juhtivatelt tegelastelt on nõudnud ehitamisele asumisel ja valmissaamisel kui ka sõjapäevil.

*

Alati sõbralikult lahke ja vastutulelik, ikka seltsimehelikult heatahtlik ja abivalmis, kõigi suhtes siiralt otsekohene ja südamlük — nii tunnevad kõik Evald Dolfi. Palju on ilusaid sõnu ja kauneid soove, mis säärasele mehele ritta lükkida võib. Meie, omavalitsustegelased, soovime temale kõike ilusat, mis üldse soovida on, kõige rohkem aga siiski seda, et ta veel kauaks võiks jääda lähedale sellele tegevusalale, mis on ühiselt armas ja kallis nii temale kui ka meile.

Rahva tervishoid ja omavalitsused.

V. Velner.

Rahva tervishoiu korraldamisel on omavalitsustel täita vastavate seaduste, määruste ja korralduste järgi õige laialdased ülesanded. Meie tervishoiu ala korraldus on rajatud detsentralisatsiooni põhimõttele, see tähendab, et omavalitsustele on usaldatud siin suur ja vastutav osa ning küllaldane iseseisv ja sõltumatu teostamine.

Käsilolev seaduste üldine kodifitseerimine on tinginud ka rahva tervishoidu puutuvate normide ümberkorraldamise ja parandamise. Vabariigi Valitsuse poolt on juba ammugi vastavad sammud astunud, vastavad seaduse muutmise eelnõud esitatud Riigikogule vastuvõtmiseks.

Nende seaduste eelnõude sarjas tuleb otseselt märkida Raviasutuste ja laboratooriumide seadust, Rahva tervishoiu personaali kutsetegevuse seadust ja Rahva tervishoiu korraldamise seadust. Need on põhilised seadused meie tervishoiu korraldamise alal ja need kõik suuremal või vähemal määral puudutavad otseselt ka omavalitsusi. Sellepärast ei oleks huvituseta ligemalt vaadelda neid seaduseelnõusid ja tõmmata paralleele nende ja kehtivate seaduste vahel omavalitsuste pädevuse ja õiguse seisukohalt lähtudes.

Rahva tervishoiu üldkorraldus ja juhtimine on Sotsiaalministeeriumi ülesandeks. Sellejuures aga uue eelnõu järgi tõstetakse eriti esile Sotsiaalministri isik ning määratakse

täpselt ära tema võimkonda kuuluvad ülesanded. Nimelt kuulub Sotsiaalministrile ainult üldjärelvalve, kuna tegelik tervishoiu korraldamine ja juhtimine kuulub Tervishoiu- ja Hoolekandetalitusele.

Järelevalve teostamisel tervishoiu alal Tervishoiu- ja Hoolekande Talituse direktoril ja tema poolt volitatud riigi- või omavalitsusteenistuses olevail eriteadlasil või Tervishoiu ja Hoolekande Talituse koosseisus vastavail ametkohtadel teenivail eriharidusega ametnikel on õigus revideerida haiglaid, ettevõtteid ning tervishoiupersonaali kutsetegevust, nõuda seletusi ja juhtida tähelepanu puudustele ning nõuda nende kõrvaldamist, samuti on neil õigus koostada akte ilmnunud seadus- või määrusvastase tegevuse kohta ning astuda samme vastavate ametnike vastutusele võtmiseks. Samad õigused on ka sama ülesannete täitmisel maa- ja linnaarstidel ja oma kompetentsi hulka kuuluvate ülesannete täitmisel maa- ja linnaarstide volitusel ka jaoskonna tervishoiuarstidel.

Sotsiaalministeeriumi juures asub, nagu kehtiva seaduse järgi, Tervishoiunõukogu.

Riigivolikogus kerkis selle organi pädevuse ja otstarbe kohta ägedaid vaidlusi, kuna mõnelt poolt isegi leiti, et sellise organi olemasolu on täiesti üleaarne.

Tervishoiunõukogu on tegutsenud kogu meie omariikluse ajal ja ta on kujunenud or-

ganiks, mis asub Sotsiaalministeeriumi juures nõuandva organina ja tuleb aastas üks või kaks korda kokku. Kuna tema koosseis on kaunis suurearvuline, ligi 20 liiget, ja kuna uue eelnõu järgi see veelgi suureneb, siis on arusaadav, et sellisel juhul tema tegevus võib piirduda ainult üldise nõuandva organina. Ja sellise nõuandva organina jäeti ta sisse ka uude eelnõusse, kuigi tema ülesandeid võrreldes Valitsuse eelnõuga rohkem kindlatesse raamidesse suruti. Uuendusena on toodud sisse see, et nõukogu juures asub teaduslik sekretär, kelleks on üks tervishoiuinspektor, Tervishoiu- ja Hoolekande Talituse direktori määramisel. Samuti ka see, et tervishoiunõukogu võib tema läbivaatamisele kuuluvate küsimuste ettevalmistamiseks moodustada komisjone. Peale selle asub aga Tervishoiu nõukogu juures pidevalt farmakopöa komisjon, kelle ülesandeks on farmakopöa muutmise ja täiendamise ettepanekute läbivaatamine ja täienduste teaduslik läbitöötamine. Ligemad üksikasjad Tervishoiunõukogu asjaajamise korra kohta määratakse kindlaks vastavas kodukorras. Kui tervishoiu ala üldjuhtimine ja järelvalve on Sotsiaalministeeriumi ülesandeks, siis tegelikult kohtadel elanikkude üldist tervishoiu eest hoolitsemist ja seaduslikku järelvalvet maakondades ja linnades teostavad linna- ja maaomavalitsused. Sellega on leidnud rakendamist taas põhimõte, milline on valitsenud meil tervishoiukorraldamise ajal kogu omariikluse päevil, et tegelikult tervishoiu ülesannete teostamine sünnib omavalitsuste kaudu. Sellega on läbi viidud siin selgelt deentralisatsiooni põhimõte, mis on ka täiesti otstarbekohane ja õige.

Uue eelnõu järgi on ühtlasi täpselt piiritletud, millised ülesanded kuuluvad maavolikogule ja linnavolikogule ja millised linnavalitsusele.

Maa- ja linnavolikogude ülesandeks on omavalitsuste poolt ülalpeetavate raviasutiste, nõuandlate, keemilis-bakterioloogiliste laboratooriumide, desinfektsioonikambrite ja muude tervishoiu-asutiste asutamise ja nende ülalpidamise omavalitsuste kanda võtmise üle otsustamine. Peale selle veel määruste andmine linnas ja maakonnas tervishoiu alal.

Maa- ja linnavalitsuste ülesandeks on oma administratiivpiirides elanike üldise tervishoiulise heaolu eest hoolitsemine ja maaning linnavolikogude otsuste täitmine. Pikka maa- ja linnavalitsuste ülesannete loetelu on täiendatud eeskirjaga, mis teeb maa- ja linnavalitsustele ülesandeks eeltööde tegemise

sanitaaralal teotsemiseks üldohu, sõjategevuse või vaenlase kallale tungi korral ja sel juhul abiandmise korraldamine. See ülesannete loetelu täiendus on tingitud vastavatest uutest riigikaitse eeskirjadest. Omavalitsuste volikogudele on jäetud määravandlik õigus tervishoiu alal, kusjuures vastavalt Maakonna- ja Linnaseadusele kinnitab need määrused Siseminister kokkuleppel Sotsiaalministriga.

Maakonna- ja linnaomavalitsuste juures teotsevad maa- ja linnaarstid, kelle ülesanded on jäänud eelnõu järele üldiselt samaks, mis kehtivas seaduses. Vastavalt riigikaitse huvidele on uute ülesannetena ettenähtud korralduste tegemine tervishoiupersonaali ettevalmistamiseks sanitaaralal teotsemiseks üldohu, sõjategevuse ja vaenlase kallale tungi puhul.

Maa- ja linnaarsti ametisse kinnitamise ja ametist vabastamise korra üle tekkisid erinevad vaidlused. Kehtiva seaduse järgi määrab maa- või linnaarsti maa- või linnavalitsus ja registreerib ametisse Tervishoiu- ja Hoolekande Talituse direktor maa- või linnavalitsuse ettepanekul.

Kuna maa- ja linnaarst loetakse omavalitsusteenijaks, siis nende kohta tulevad kohaldamisele ametisse võtmisel ja vabastamisel samad reeglid kui teiste omavalitsusteenijate kohta. Kuna praegu meil puudub üldine omavalitsusteenijate teenistuse seadus, siis omavalitsusteenijate ametist vabastamine ja ametivahekorra lõpetamine sünnib harilike tsiviilseaduste eeskirjade kohaselt. See olukord ei ole kaugeltki normaalne, kuna teatavasti tsiviilseaduste eeskirjade järele võib teenistusse võtta igal ajal ametniku või teenija vallandada, sellest teenijale teatud aja jooksul ette teatades. Kuna aga omavalitsusteenijad on sama riigivõimu avalikõiguslikud funktsionäärid kui riigiteenijadki, siis ei ole see loomulik, et üks on asetatud hoopis paremasse seisukorda kui teine. Siin peaks olema igal juhul võrdsed tingimused nii ametisse võtmisel kui ka sealt vallandamisel. Omavalitsusteenijate teenistuseseadus on aga meil päevakorral olnud juba aastaid, kuid kavatest kaugemale pole saadud.

Et aga teatud kõrgemate omavalitsusametnike suhtes on vajaline teatud kindel kord ja garantiid, ongi hakatud üksikseadustesse võtma sisse vastavaid kitsendavaid eeskirju, mis vastava omavalitsusteenija seavad enam-vähem võrdsesse seisukorda riigiteenijatega. Nii näeme seda maainseneri kohta Maanteede seaduses, ehitusinspektori kohta Ehitusseaduses jne.

Analoogiliselt on koostatud ka eelnõu maa-arsti ametisse võtmise ja ametist vabastamise suhtes.

Maa- või linnaarsti kinnitab ametisse Sotsiaalminister, vastava maavanema, linnapea või linnavanema ettepanekul. Maa- või linnaarst esitatakse kinnitamiseks ühe kuu jooksul arvatest koha vabanemisest. Kui esitatud arst jäetakse kinnitamata, tuleb ühe kuu jooksul esitada teine arst. Jäetakse ka see arst kinnitamata, siis nimetab maa- või linnaarsti Sotsiaalminister. Samuti nimetab Sotsiaalminister maa- või linnaarsti juhul, kui kinnitamiseldisi ei tehta seatud tähtajaks.

See ametisse määramise kord on analoogiline Valla-, Linna- ja Maakonnaseaduses ettenähtud teiste vastutavate ametnike ametisse nimetamise ja kinnitamise korrale. Kuna maa- ja linnaarst täidab ühelajal niihästi riigi keskvalitsuse kui ka omavalitsuse ülesandeid, siis on antud õigus tema ametisse nimetamisel kaasa rääkida niihästi keskvalitsuse esindajal — Sotsiaalministril, kui ka omavalitsustel, kelle organ teeb vastava ettepaneku kinnitamiseks.

Maa- või linnaarsti ametivahekorra lõpetamisele kui ka ajutiselt ametist tagandamisele kohaldatakse riigiametnike kohta käivaid eeskirju. See tähendab seda, et teda võib ametist vabastada või ametist ajutiselt tagandada juhtudel, mis on Riigiteenistusseaduses ettenähtud riigiteenijate kohta. Vastavalt Riigiteenistusseadusele, seal ettenähtud ülemusele, on siin võetud, et ametivahekorra lõpetamine või ajutiselt tagandamine toimub vastavalt maavanema, linnapea või linnavanema otsusel. Kui arsti tegevus on riigi huvidele kahjulik, toimub ta ametist vabastamine Vabariigi Valitsuse otsusel, kusjuures sama eeskirja kohaldatakse arsti ametist vabastamisele ka siis, kui ta tegevus on kahjulik omavalitsuse huvidele.

See ametist vabastamise kord on täiesti erinev praegusest korrast, kus maa- või linnaarsti vabastamine sünnib, nagu kõigi teiste omavalitsusteenijate juures, tsiviilseaduste eeskirjade kohaselt. Teiste omavalitsusteenijate seast maa- ja linnaarsti eriti esile tõsta ei oleks nagu õige ja põhjendatud, kuid nähtavasti peab sellise lahendusega leppima kui ajutisega seni, kui kogu asi korraldatakse kõigi omavalitsusteenijate suhtes vastava omavalitsusteenijate teenistuse seadusega.

Maa- ja linnaarstid saavad omavalitsustelt kindlat palka, kusjuures nad aga nende ülesannete eest, kus nad teotsevad keskvalitsuse funktsionääridena, saavad tasu Sotsiaal-

ministeeriumilt. See on analoogiline kehtivale korrale.

Kolmanda astme linnades võib maakonna jaoskonna tervishoiuarst olla ühtlasi linnaarstiks omavalitsuste omavahelisel kokkuleppel. Sel juhul toimub arstile tasu maksimine omavalitsuste vahelisel kokkuleppel. Kui kokkulepet ei saavutata, otsustab küsimuse Sotsiaalminister.

Sellise kokkuleppe kord on vajaline väiksemate linnade jaoks, kes iseseisvalt ei suuda linnaarsti ülal pidada. Sel juhul võib linnavalitsus vastava maavalitsusega kokku leppida ja ühiselt võtta arsti jaoskonna- ja linnaarsti kohale.

Analoogiliselt kehtivale korrale asub iga maa- ja linnavalitsuse juures kohalik tervishoiunõukogu, kelle ülesandeks on vastava maakonna- ja linna tervishoiusse puutuvate küsimuste arutamine ja ettepanekute esitamine maa- ja linnavalitsustele. Sellega jääks kohalik tervishoiunõukogu nõuandvaks asutiseks maa- ja linnavalitsuse juure.

Maakonna või linna administratiiv-piirkond jaguneb tervishoiu jaoskondadesse. Linnades, kus pole ametis jaoskonna-tervishoiuarsti, täidab linnaarst ka jaoskonna-tervishoiuarsti ülesanded.

Tervishoiu-jaoskondade piirid määrab vastavalt maa- või linnavolikogu maa- või linnavalitsuse ettepanekul.

Jaoskonna-tervishoiuarstid on omavalitsusametnikud, keda nimetab ametisse ja vabastab sellest vastavalt maavanem, linnapea või linnavanem maa- või linnaarsti ettepanekul ja registreerib Tervishoiu- ja Hoolekande Talitus.

Nagu sellest nähtub, on jaoskonnaarstide ametisse võtmine ja ametist vabastamine jäetud täiesti omavalitsuste eneste otsustada, kuna neid ei loeta nii tähtsaks funktsionäärideks kui maa- või linnaarsti. Süsteemilt see küll päris õige ei ole, sest kui taheti anda kaitset maa- ja linnaarstile vastavate kitsendavate eeskirjade sissetoomisel, siis järjekindel olles oleks seda pidanud tegema ka siin. Kuid omavalitsuste tegevusvabaduse ja iseseisvalt tegutsemise võimaldamise mõttes on eelnõus läbiviidud põhimõte vastuvõetavam.

Uue normina on võetud eelnõusse sisse põhimõte, et jaoskonna-tervishoiuarstid on kohustatud andma arstiabi oma jaoskonna elanikele maavolikogu poolt määratud tasumäärade järgi. Seda eeskirja kehtivas seaduses ei ole, kuigi tegelikult on sellised taksid igas maakonnas juba maksvad. Ja selliste taksid või tasumäärade kord on vajaline,

kuna muidu võib jaoskonnaarsti ülesannete täitmise muutuda puhtal kujul äritegemiseks, mida ta aga ei võiks olla. Tasu, mida riik ja omavalitsused nendele juba omalt poolt maksavad, on juba nagu osa honoraarist, mille võrra vähem tuleb patsiendil arstile maksa. Ja kui tasumäärad ja määratud tööhinnad on madalamad kui eraturul, siis on see täiesti loomulik, kuna vastava vahe tasub riik ja omavalitsus oma eelarve korras arsti palga näol.

Jaoskonna-tervishoiuarstide ülesanded on jäetud üldiselt samaks, mis praegugi, ainult nende loetelu on rohkem järjestatud ja süstematiseeritud.

Oluline muudatus on ette võetud aga jaoskonna-tervishoiuarstide palgamaksmise korras.

Kehtiv seadus näeb ette, et jaoskonna-tervishoiuarstid saavad maa- ja linnavalitsuselt peale kindla palga tasuta korteri, kütte ja valgustuse natuuras või nende puudumisel vastava rahalise tasu. Tegelikult oli aga aastate jooksul olukord välja kujunenud nii, et jaoskonna-tervishoiuarsti põhipalgast tasus umbes poole riik ja teise poole omavalitsused.

See tegelik olukord on nüüd fikseerimist leidnud ka uues eelnõus, mille järgi 50% arsti põhipalgast tasub riik, kuna teise 50% maksab omavalitsus. Peale selle annab omavalitsus arstile veel tasuta korteri, kütte ja valgustuse.

Peale selle määrati kindlaks ka jaoskonna-tervishoiuarsti ja samuti ka linnaarsti III astme linnas palgamäär, mis peab võrduma riigiteenija XVIII palgaastmele. See kindel norm on võetud selleks, et ühtlustada jaoskonna-tervishoiuarstide palgatingimusi, mis on olnud väga erinevad igas maakonnas. Sellega oleks aga juba seaduses ära määratud kindel kord, kuidas küsimus lahendada ja ei oleks enam kauplemisi ega vaidlusi iga aasta ministereeriumi ja omavalitsuste vahel eelarvete koostamisel.

Kooliarstid, omavalitsuste haiglate ja hoolekandearstid, maakondade ja linnade tervishoiu-asutiste juhatajad ja haiglate erisakondade juhatajad nimetab ametisse ja vabastab ametist vastavalt maavanem, linna- või linnavanem maa- või linnaarsti ettepanekul.

Eelpooltähendatud eeskirjad tulevad aga kohaldamisele niivõrd, kui võrd teatavate haiglate kohta ei ole sellekohaste seadustega kehtima pandud erikorda. Siin kerkib üles taas üks põhimõtteline küsimus. Nimelt kolitab siin uuesti riigivõimu vahelesegamine

omavalitsuse asjadesse. Vastava eriseaduse-na on Riigikogu juba vastu võtnud Raviasutiste ja laboratooriumide seaduse, mille järgi teatavate raviasutiste juhatajad määratakse ametisse Vabariigi Presidendi poolt. Ja selliseid eriseadusi võib tulla veel ka tulevikus, mis panevad maksma erikorra. Sellega võib tekkida olukord, kus linna- või maavalitsus on küll vormiliselt haigla omanik ja ülalpidaja, kuid haigla juhataja ja sellega ka kogu personaali ametisse määramisel ta ise kaasa kõnelema ei saa. See küsimus oli kaunis põhjalikult kaalumisel ka Riiginõukogus, kus Raviasutiste ja laboratooriumide seaduse arutamise juures vaidlused kandsid täiesti põhimõttelist iseloomu.

Igatahes süsteemi ja samuti ka omavalitsuse autonoomia seisukohalt ei ole eelnõus väljendust leidnud seisukoht vastuvõetav ja võib veel edaspidigi tegelikus elus tekitada tüli ja arusaamatusi.

Omavalitsuste tervishoiupersonaali ametisse kinnitamisest ning sellest vabastamisest teatatakse Tervishoiu- ja Hoolekande Talitusele registreerimiseks.

Tervishoiuala korraldamisega seotud olevad kulud jäävad nagu senini nendele asutustele kanda, kes neid ülesandeid teostavad. Ägedais nakkushaigustes haigete ravi kulud kaetakse vastavas eriseaduses ettenähtud alustel. Emade ja imikute- ning tiisikunõuandlate sisseade ja ülalpidamise kuldust tasub Sotsiaalministeerium maakonna- ja linnaomavalitsustele ning seltskondlikele organisatsioonidele vähemalt 50 protsenti.

Ühtlasi on antud Sotsiaalministrile õigus anda seaduse teostamiseks määrusi ja juhendeid.

Rahva tervishoiu kutsetegevuse seaduse eelnõu käsitleb peamiselt eeskirju ja norme, mis puudutavad üksikuid tervishoiu alal tegevavaid isikuid, nagu arste, ämmaemandaid, õdesid, velskereid, rohuteadlasi jne. Omavalitsusi selle seaduse eeskirjad otseselt ei puuduta, mispärast selle seaduse eelnõu ligem käsitlemine siin kohal ei oleks huvitav. Vastavate uute seaduste vastuvõtmisega Riigikogu poolt oleks rahva tervishoiu alal kõik lahtised küsimused lahendatud ja võib hakata otseselt tervishoiu alasse puutuvaid seadusi kodifitseerima. Sellega oleks seaduste kodifitseerimise töö taas ühe suure sammu võrra edasi saanud. Kuid peale selle vormilise edusammu ei saa siinkohal aga märkimata jätta neid sisulisi paremusi, mida uued seadused enesega kaasa toovad. Nimelt nende uute seadustega leiavad lahendamist kõik need lüngad ja puudused, mis on senini ol-

nud meie tervishoidu korraldavate seaduste juures. Vastavalt tegeliku elu poolt esile kerkinud vajadusele leiavad need puudused uutes seadustes parandamist ja kõrvaldamist. Ja sellega on need uued seaduse eel- nõud, mis peatselt seadustena ilmuvad, ka- suks ka omavalitsustele ja nende tegelastele

nende igapäevases töös ja tegevuses. Nen- des seadustes leiavad lahenduse paljudki tü- hikud ja lüngad, mis praktilise valitsemise juures senini on ilmsiks tulnud. Ja selles mõt- tes omavalitsuste ja nende tegelaste huvides oleks, et need seadused peatselt leiaks vas- tuvõtmist ja tegelikku ellu rakendamist.

Valdade olukorra kujunemine territoriaalse ümber- korralduse järele.

A. Loorits.

Valdade territoriaalse ümberkorralduse- ga, mis teostati 1. aprilliks 1939, moodustati endisest 365 vallast 248 uut valda. Vallad suurenesid territoriaalselt ja elanikkude arvult, nende varad, kapitalid ja võlad liitusid suuremateks kogusteks. Selle ümberkor- ralduse järele kujunenud uute valdade olu- korrast annavad kokkuvõtliku ülevaate esi- tatavad andmed: 1) valdade territooriumi suuruselt, elanikkude ja kogukonnaksu maksnikkude arvust ning kinnisvarade mak- sustamise hinnetest, 2) vallaomavalitsuste varadest, kapitalidest ja saadud laenudest. (Vt. lk. 186.) Andmed on maavalitsuste kaudu vallavalitsustelt kogutud.

Valdade territoriaalse ümberkorraldusega nende territooriumi üleriigiline keskmine suurus on endiselt 11.953,80 hektaarilt tõus- nud ümberkorralduse järele 17.736,48 hek- taarile. Maakondades tõusis valdade terri- tooriumi keskmine suurus järgmiselt:

	Hektaarilt	—	hektaarile
Virumaa	— 16.390,42	—	20.316,61
Järvamaa	— 15.060,95	—	23.207,00
Harjumaa	— 12.573,54	—	16.987,05
Läänemaa	— 14.083,44	—	21.655,51
Saaremaa	— 15.779,88	—	17.753,87
Pärnumaa	— 11.972,46	—	21.829,78
Viljandimaa	— 11.054,15	—	18.929,66
Tartumaa	— 9.083,51	—	13.667,63
Valgamaa	— 8.064,19	—	15.856,01
Võrumaa	— 8.485,82	—	13.867,04
Petserimaa	— 14.098,03	—	14.409,51

Valdade suurimaks ja väikseimaks terri- tooriumiks on:

	Suurim valla territoorium ha	Väikseim valla territoorium ha
Virumaa	— 31.209,89	11.427,59
Järvamaa	— 38.553,76	12.537,57
Harjumaa	— 32.874,65	670,78
Läänemaa	— 40.753,86	9.408,35

	Suurim valla territoorium ha	Väikseim valla territoorium ha
Saaremaa	— 28.129,32	1.108,55
Pärnumaa	— 39.296,—	1.654,77
Viljandimaa	— 34.123,75	9.880,77
Tartumaa	— 23.255,84	1.708,51
Valgamaa	— 20.517,32	10.825,10
Võrumaa	— 21.852,—	9.018,75
Petserimaa	— 22.689,28	5.124,33

Valdade territoriaalse ümberkorraldusega nende üleriigiline keskmine elanikkude arv on endiselt 2045-lt tõusnud 3010-le. Maa- kondades tõusis valdade elanikkude kesk- mine arv järgmiselt:

	Elanikult	—	elanikule
Virumaa	— 2613	—	3167
Järvamaa	— 2374	—	3652
Harjumaa	— 1939	—	2669
Läänemaa	— 1928	—	3020
Saaremaa	— 2727	—	3068
Pärnumaa	— 1551	—	2846
Viljandimaa	— 1779	—	2880
Tartumaa	— 1695	—	2522
Valgamaa	— 1377	—	2617
Võrumaa	— 1786	—	2816
Petserimaa	— 5951	—	5951

Valdade suurimaks ja väikseimaks elanik- kude arvuks on:

	Suurim valla elanikkude arv	Väikseim valla elanikkude arv
Virumaa	7.844	1.202
Järvamaa	5.419	1.978
Harjumaa	4.948	329
Läänemaa	5.850	1.758
Saaremaa	5.011	282
Pärnumaa	5.703	1.037
Viljandimaa	5.049	1.887
Tartumaa	4.518	1.535
Valgamaa	3.500	1.750
Võrumaa	5.688	1.850
Petserimaa	10.231	3.310

Kogukonnamaksu maksnikkude arvu ja selle suhet elanikkude arvuga on käsitletud käesoleva aasta „Maaomavalitsuses“ nr. 9 ilmunud artiklis „Vallaomavalitsuste eelarvetest“.

Kinnisvarade maksustamise hindend näitavad varade tulukust ja on maksustamise aluseks. Maade maksustamise hindepunkte tuleb valdades keskmiselt ühe elaniku peale:

Virumaaal	11,58	hindepunkti
Järvamaal	16,52	„
Harjumaal	11,16	„
Läänemaal	12,02	„
Saaremaal	8,31	„
Pärnumaal	11,08	„
Viljandimaal	13,42	„
Tartumaal	12,14	„
Valgamaal	12,26	„
Võrumaal	8,46	„
Petserimaal	4,60	„

Kõik kinnisvarad ei kuulu maksustamisele, osa neist on maksuvabad. Maade hindepunkte on käesoleval majandusaastal maksustatud ja jäänud maksustamata järgmiselt:

	Maksustatud hindepunkte	Maksustamata hindepunkte
Virumaaal	1.188.661,10	22.635,44
Järvamaal	765.630,61	19.281,59
Harjumaal	930.961,43	22.477,59
Läänemaal	751.141,19	13.562,64
Saaremaal	400.545,81	7.669,89
Pärnumaal	672.563,78	21.772,55
Viljandimaal	792.312,42	19.742,67
Tartumaal	1.291.226,91	25.756,01
Valgamaal	310.274,95	10.737,61
Võrumaal	600.075,35	19.927,27
Petserimaal	296.715,38	5.094,70
Kokku	8.000.208,93	188.657,96

Hindamata maadest on maksustatud: Virumaaal — 689,946 ha, Läänemaal — 308,57 ha, Viljandimaal — 17,43 ha, Petserimaal — 55,845 ha, kokku 1071,791 ha, maksustamata on jäänud 14.518,609 ha.

Hoonete puhtakasukroone ja hindepunkte tuleb valdades keskmiselt ühe elaniku peale:

	Puhtakasu kroone	Hindepunkte
Virumaaal	1,95	—
Järvamaal	2,95	—
Harjumaal	2,93	—
Läänemaal	1,09	—
Saaremaal	0,35	—
Pärnumaal	1,73	0,29
Viljandimaal	1,27	0,29
Tartumaal	1,13	0,46
Valgamaal	1,33	0,41
Võrumaal	1,02	0,25
Petserimaal	1,00	—

Vabrikute ja tööstusasutiste hindepunkte ja väärtusrublasid tuleb valdades keskmiselt ühe elaniku peale:

	Hindepunkte	Väärtusrublasid
Virumaaal	1,90	8,61
Järvamaal	1,10	0,04
Harjumaal	1,46	0,22
Läänemaal	0,29	0,06
Saaremaal	0,17	—
Pärnumaal	0,83	—
Viljandimaal	0,74	—
Tartumaal	0,39	0,16
Valgamaal	0,38	—
Võrumaal	0,53	—
Petserimaal	0,11	—

Vallaomavalitsuse varasid (kinnis- ja valdasvarad) ja erikapitale tuleb valdades keskmiselt ühe elaniku peale:

	Varasid kr.	Erikapitale kr.
Virumaaal	28,23	4,61
Järvamaal	32,38	3,45
Harjumaal	39,94	2,69
Läänemaal	29,20	3,37
Saaremaal	22,36	3,30
Pärnumaal	38,75	3,89
Viljandimaal	38,28	4,20
Tartumaal	44,04	4,95
Valgamaal	44,43	3,75
Võrumaal	39,30	2,76
Petserimaal	11,45	4,29

Vallaomavalitsuste saadud laenusid tuleb valdades keskmiselt ühe elaniku ja ühe kogukonnamaksu maksniku peale:

	Ühe elaniku peale kr.	Ühe kogukonnamaksu- maksniku peale kr.
Virumaaal	4,37	8,73
Järvamaal	2,09	4,26
Harjumaal	7,00	14,04
Läänemaal	5,36	11,11
Saaremaal	8,31	18,56
Pärnumaal	7,79	16,12
Viljandimaal	4,46	9,27
Tartumaal	3,95	7,93
Valgamaal	8,56	18,05
Võrumaal	5,52	11,57
Petserimaal	2,14	4,90

Laenusid ei ole: Virumaa 6 vallal, Järvamaa 4 vallal, Harjumaal 10 vallal, Läänemaal 4 vallal, Pärnumaal 2 vallal, Viljandimaal 4 vallal, Tartumaa 10 vallal, Võrumaa 5 vallal ja Petserimaal 6 vallal.

Andmed valdade territooriumi suurusest, elanikkude ja maksnikkude arvust ning kinnisvarade maksustamise hinnetest.

Maakonna nimi	Valdade			Kogukonnas maksunähtav	Kinnisvarade arv ja maksustamise hinnete kogumäärad								
	arv	territooriumi suurus hektarides	elanikkude üldarv		Maade			Hoonete					
					arv	hinde-punkte	hindamata talundusmaa hektaare	puhtakasu-kroone	hinde-punkte	arv	hinde-punkte	Vabrik. ja tööstusasutiste arv	väärtuse rublasid
Virumaa . . .	33	670.448,24	104.538	52.345	1.211.296,54	5.295,15	2.600	203.996,25	—	236	198.736,50	900.314,50	
Järvamaa . . .	13	302.691,01	47.485	23.283	784.912,20	3.16	960	138.489,17	—	154	52.599,49	2.372,00	
Harjumaa . . .	32	543.585,89	85.413	42.571	953.439,02	434,58	1.545	254.852,01	—	211	125.079,01	19.510,—	
Läänemaa . . .	21	454.765,88	63.618	30.539	764.703,83	801,79	948	69.457,82	—	136	18.897,03	4.105,96	
Saaremaa . . .	16	284.062,03	49.093	21.989	408.215,70	139,41	184	17.328,90	—	102	8.765,90	1.911,08	
Pärnumaa . . .	22	480.255,22	62.616	30.269	694.336,33	3.913,86	1.964	108.470,90	28.697,74	217	52.519,58	—	
Viljandimaa . . .	21	387.522,97	60.485	29.096	812.155,09	378,78	1.349	76.863,04	17.774,53	225	45.281,59	—	
Tartumaa . . .	43	587.708,43	108.458	54.038	1.316.982,92	3.976,39	3.387	123.209,70	50.386,01	365	42.810,96	18.131,58	
Valgamaa . . .	4	158.560,12	26.171	12.411	321.012,56	56,77	694	34.966,45	10.832,75	221	10.007,31	—	
Võrumaa . . .	26	360.543,04	73.238	34.988	620.002,62	250,80	1.467	74.876,31	18.807,11	66	39.074,27	—	
Petserimaa . . .	11	158.504,68	65.469	28.615	301.810,08	339,71	470	65.766,90	—	93	7.397,46	—	
Kokku . . .	248	4.398.647,51	746.584	360.144	170.534	8.188.866,89	15.590,40	15.568	1.168.277,45	126.508,08	2.026	601.169,10	946.345,12

Andmed vallaomavalitsuste varadest, kapitalidest ja laenudest.

Maakonna nimi	Valdade arv	Vallaomavalitsuste varade koguväärtus			Vallaomavalitsuste saadud laenud				
		kinnisvarade arv	vallasvarade arv	Kokku	oma eri-kapitalidest	koolimajade ehitusfondist	muudest riiklikkudest fondidest ja pankadest	erapankadelt asutistelt ja isikutelt	kokku saadud laenusid
Virumaa . . .	33	2.308.819,64	643.202,67	2.952.022,31	68.396,76	350.241,05	18.243,21	11.366,—	457.247,02
Järvamaa . . .	13	1.244.648,05	293.347,31	1.537.995,36	3.000,—	81.769,20	11.811,65	2.670,—	99.250,85
Harjumaa . . .	32	2.476.489,47	508.203,16	2.984.692,63	27.205,61	464.695,34	81.196,26	24.900,—	597.997,21
Läänemaa . . .	21	1.507.913,07	350.247,10	1.858.160,17	23.597,25	310.765,92	—	6.700,—	341.063,17
Saaremaa . . .	16	943.277,51	154.930,56	1.098.208,07	37.109,—	325.815,54	41.784,48	3.440,—	408.149,02
Pärnumaa . . .	22	2.029.370,89	397.505,05	2.426.875,94	63.863,57	351.934,83	30.062,14	42.227,46	488.088,—
Viljandimaa . . .	21	1.897.082,30	418.662,17	2.315.744,47	31.906,37	147.234,70	25.023,53	65.745,—	229.929,60
Tartumaa . . .	43	4.101.373,44	675.576,97	4.776.950,41	76.995,99	181.022,90	148.479,66	22.365,53	429.834,08
Valgamaa . . .	10	1.020.602,—	142.431,30	1.163.033,30	28.931,50	168.039,88	3.242,02	23.823,83	224.087,23
Võrumaa . . .	26	2.560.699,18	317.589,66	2.878.288,84	38.415,39	311.586,68	3.840,—	51.113,99	404.956,06
Petserimaa . . .	11	520.982,24	229.168,43	750.150,67	20.179,81	106.124,—	2.728,12	11.186,27	140.218,20
Kokku . . .	248	20.611.258,29	4.130.864,38	24.742.122,67	419.601,25	2.808.300,04	366.411,07	265.538,08	3.859.820,44

Vallaomavalitsuste suurimateks laenudeks on:

	Suurimad laenud	Valla iga elaniku peale	Iga kogu-konnamak-su maks-niku peale	Suurimad laenud	Valla iga elaniku peale	Iga kogu-konnamak-su maks-niku peale	
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
Virumaa	60.270,—	16,60	34,36	Tartumaa	64.094,11	23,35	45,68
Järvamaa	34.763,—	8,37	18,77	Valgamaa	72.000,—	20,57	43,21
Harjumaa	146.271,68	37,98	81,21	Võrumaa	69.522,50	20,55	45,52
Läänemaa	48.929,04	20,04	45,67	Petserimaa	108.642,33	10,78	25,63
Saaremaa	50.400,—	15,24	33,20				
Pärnumaa	105.198,68	30,94	62,17				
Viljandimaa	48.377,20	18,82	39,01				

Esitatud võrdlusandmed peegeldavad üldiselt meie valdade olukorda ja võimaldavad teha järeldusi nende majanduslikust kandejõust.

Ehitustööde majanduslik organiseerimine.

Ins. arh. A. Hellat.

(Järg.)

Eelmises peatükis toodud ehitusraamatu-pidamise alla kuulub ka tööliste palgatabelite, palgaraamatute ja sellega seoses olevate muude tabelite täitmine (tunni- või päevatööde märkmik, tükitööde märkmik jne.). Ehituseomanik peab eriti rõhku panema täpse, õigeaegse ja ülevaatliku palgatabeli koostamisele, sest sellest oleneb korrektne ja hea läbisaamine töölistega. Viimased aastad on tööliste tasu arvestus kaunis keeruliseks muutunud. Teatavasti arvestatakse tööliste tasust maha haigekassale protsendid, siis ületunnid on 50% kallimad, peale selle nõuab Tööliste töölepingu seadus (RT 1936, 83, 663) tööliste palgaraamatu väljaandmist, olgugi, et täidetakse vastavad palgatabelid. Kõik need tasu arvestused, kui nad küllalt selgelt ja ülevaatlikult ei ole koostatud, kutsuvad esile asjatuid arusaamatusi ja umbusku tööliste poolt. Palgatabelite koostamisel on soovitatav töölistele teatada päevast päeva nende töötundide arvud ja tasu, et nädala lõpul või palgamaksmisel ei tuleks vaidlusi töötundide arvu ja tasu kohta. Praktiliselt teostatakse seda tabelite abil, mis sisaldavad igal tööpäeval tehtud töötundide arvu ja vastava tasu. Tabel asetatakse igal päeval töölistele nähtavale kohale.

Ehitusjärelvalvel on kasulik nendes tabelites ära tähendada üksikute tööliste või tööliste gruppide poolt tehtud töö nimetuse ja töö hulga töö ja materjali tarvituse akti koostamiseks. Sellest järgneb, et palgatabelites liigitatakse töölised nende ala järele. Samuti on soovitatav tükitööliste poolt tehtud tundide arvu registreerimine vastavalt töö hulga.

Ehitustel koostatakse tükitööliste ja tunnitööliste eraldi palgatabelid. Päevatööliste palgatabel sisaldab kõigepealt palgalehe nr., tema kestuse, üldsumma, väljamaksetud summa, koostaja allkirja ja kontrollija allkirja, mis on palgatabeli pealmisel leheküljel. Järgmised leheküljed sisaldavad lahtreid pealkirjadega: 1) järjekorra number, 2) tööliste number, 3) tööliste perekonnanimi ja nimi, 4) tööala, 5) kuupäevad, 6) kokku tehtud päevade või tundide arv, 7) tasu päevas või tunnis, 8) summa, 9) kokku tehtud ületunde, 10) tasu ületunnis, 11) summa, 12) kogusumma, 13) haigekassa maks 2%, 14) väljamaksetud summa, 15) allkiri raha vastuvõtmise kohta. — Tükitööliste palgatabel sisaldab pealmisel leheküljel palgalehe nr., kestuse, summa, väljamaksetud summa, koostaja allkiri ja kontrollija allkiri. Järgmised leheküljed sisaldavad lahtreid pealkirjadega: 1) järjekorra number, 2) tööliste number, 3) tööliste perekonnanimi ja nimi, 4) kuupäevad, 5) kokku tehtud päevi või tunde, 6) kokku tehtud ületunde, 7) tehtud tööde loend, 8) tehtud tööde hulk, 9) ühiku hind, 10) kokku ühe töö liigi eest, 11) kokku tehtud tööde eest, 12) lisatasu ületundides tehtud töö eest 50%, 13) kokku lisatasu ületundide eest, 14) kogu summa, 15) haigekassamaks 2%, 16) väljamaksetud summa, 17) allkiri raha vastuvõtmise kohta.

Nagu sellest palgatabelist näha, on tükitöölistel õigus nõuda ületundide jooksul tehtud töö eest 50% lisatasu. Tükitööde tegemisel tuleb silmas pidada, et kõik tükitööde hinnad peab kinnitama vastava rajooni töö-

inspektor. Kinnitatud tükitöö hinnad olgu väljapandud tööliste nähtavale kohale. Tööliste töölepingu seaduse põhjal on lubatav tööliste palkamisel kuni 6-päevane prooviaeg. Harilikult on kombeks, et palgaraamat kirjutatakse välja alles prooviaja lõppemisel. Kuid tihti unustatakse tähtaja lõppimine ja sellega ühtlasi hilineb palgaraamatu väljakirjutamine. Et sellest hoiduda, on soovitatav palgaraamat välja kirjutada otsekohe tööliste palkamisel ühes vastava klausliga prooviaja kestuse kohta ja kui selle aja jooksul pole tööline vallandatud, jõustub automaatselt palgaraamatus kirjutatud leping.

Omavalitsused tööde teostamisel peavad iseäranis tähelepanelikud olema tööliste töölepingu seaduse täitmisel, sest nende seaduste mittetäitmisel võivad üksikutel juhtudel tööliste poolt esitatud nõudmised väga kulukaks muutuda. Et ära hoida asjatuid kulusid ja sekeldusi, peab täpselt täitma kõiki sotsiaalkindlustuse seadusi ja määrusi. Juba ehituseelarve koostamisel peab arvestama haigekassale maksetavate maksudega ja tööliste kindlustamisega õnnetusjuhtumite vastu. Haigekassad maksavad tööliste haigestumise puhul ravi- ja abiraha. Kui tööde teostamine ei ole registreeritud haigekassas, peab tööliste haigestumise korral tööde teostaja maksma need ravi- ja abirahad ise. Vastava teate andmine sünnib tööinspektori kaudu kahe päeva jooksul arvates tööde algusest. Õnnetusjuhtumite vastu kindlustamine on omavalitsustel tööannetuste kindlustusühingu „Ühisoma“ kaudu. Ka ehitustööde teostamise (seaduses nimetatud käitise) arvestamine kindlustusühingu alla sünnib teadaande kaudu, mis samuti kui haigekassa alla arvestamise teadaannegi, antakse edasi tööinspektori kaudu.

Haigekassad asuvad Eestis peaaegu igas suuremas linnas ja nende poolt võetava maksu suurus määratakse kindlaks üksikute haigekassade juhataste poolt. Praegu on peaaegu üldiselt haigekassade poolt võetava maksu suurus — arvestatud tööliste palga põhjal — 2% tööliste poolt ja 4% tööandja poolt.

RT 1935, 3, 17 toob ära Kindlustusnõukogu seaduse § 17 põhjal kinnitatud määruse Tööstusliku töö seaduse III pt. alla kuuluvate käitiste või ettevõtete valdajate või seaduslikus korras tööinspektori juures registreeritud juhatajate poolt selle seaduse eeskirjade põhjal asutatud haigekassadele antavate teadaannete vormide, teadeteandmise korra ja neid teateid sisaldavate and-

mete kohta. Haigekassa maksude õiendamise tähtpäevade kohta peab ehituse teostaja haigekassaga kokku leppima, ainult peab silmas pidama, et nende maksude mitte õigeaegse õiendamise korral on viivitusprotsendid kaunis suured — nimelt 1% kuus ja maksu sissenõudmine toimub politsei kaudu, mis veel omakord kulusid nõuab.

Tööõnnetuse kindlustuseühing „Ühisoma“ põhikiri on ühes vastava maksmapanemise otsusega ära toodud RT 1936, 93, 742 ja „Ühisoma“ kindlustusmaksu tariifid on RT 1936, 93, 744. Need tariifid on, samuti kui haigekassamaksudki, tööliste palga põhjal fikseeritud. Kuna kindlustusmaks tuleb ette tasuda (vastupidi haigekassamaksule), siis arvestab kindlustusühing, kavatsetava hoone kubatuuri põhjal, pooleaastase ajavahemiku kohta langeva töötasu suurusest kindlustusprotsendid, mis tuleb tasuda ühe kuu jooksul arvates käitise kindlustamise päevast, kuna hiljem, lõpuarve tegemisel, võetakse arvesse tegelik töötasu suurus ja selle põhjal nõutakse esialgu maksetud summale lisamaksu või maksetakse osa tagasi.

Artellid või allettevõtjad, kes töötavad ehitustööde teostamisel, ja kui nemad ei ole juriidiliste isikutena kui niisugustena seaduslikult registreeritud (kes ise maksavad oma haigekassa- ja kindlustusmaksud), arvestatakse nende koosseisu suurusele vaatamata üksiktöölisteks ja ehituse valdaja on kohustatud nende kohta kõiki tööinspeksiooni ja sotsiaalkindlustuse määrusi ja seadusi täitma, samuti kui teiste töölistegagi.

Kui omavalitsusasutus on välja andnud oma ehitustööd ühele ettevõtjale ja hankelepingus on ette nähtud, et kõik sotsiaalkindlustusmaksud õiendab ehitusettevõtja, samuti peab täitma ehitusettevõtja kõiki inspeksiooni ja sotsiaalkindlustuse seadusi ja määrusi, siis hankeleping ei vabasta veel omavalitsust otsekohe vastutusest nende maksude mitteõiendamisel või nende seaduste ja määruste mittetäitmisel ehitusettevõtja poolt, vaid omavalitsusel jääb õigus tsiviilkorras nõuda kahjutasu ehitusettevõtjalt tema süü läbi tekkinud kulude eest. Sellepärast säärase hankelepingute sõlmimisel peab omavalitsus kontrollima neis osades ettevõtja tegevust. See ei ole maksev mitte ainult omavalitsuste kohta, vaid iga isiku kohta, kes annab mingisugused tööd ettevõtjale teostamiseks. Säärane järelevalve töövõtja tegevuse üle tööandja poolt kergendab ametnikkude tööd, kes on kohustatud teostama järelevalvet eelnimetatud seaduste ja määruste täitmise järele. On iseene-

sest mõistetav, et tööandja või ehituse-valdaja oma enese huvides peab kergendama ametnike tööd, sest väärnähtuste ilmsikstulekul on ehitusevaldajal palju sekeldusi ja kulusid iseäranis sel juhul, kui töövõtja on maksujõuetuks muutunud.

Tööõnnetuste kindlustusühingute tariifidest on näha, et maksud ehitustööde kindlustamisel on suuremad, kui tööstustes. Sellest järgneb, et kui üldiselt ehitustel korra peale suuremat rõhku pannakse, võivad tööõnnetuste kindlustusmaksud väheneda. Kord ehitusel on sõltuv heast majanduslikust organiseerimisest.

Võiks öelda, et ehitustööde majanduslik organiseerimine esitatud artiklite sarjas äratoodud juhiste järgi, on seotud kaunis suurte kantseleitöödega; selle vastu pean ütleva, et terve see kantseleitöö on suunatud ehitustööde korraldamisele ja kontrollimisele, mil-

le tõttu ehituskulud tunduvalt vähenevad. Võiks piltlikult öelda, et tööjõud, kes kantseleis hästi oma kohust täidab, vähendab ehitusel enam kui ühe võrra ehitustööliste arvu ja hoiab pealegi materjali kokku. Praktiliselt on juhuseid, kus majanduslikult ja tehniliselt hästi organiseeritud tööde teostamine on kuni 30% odavam.

Lõpuks selles artiklite sarjas äratoodud tabelid, kantseleiraamatud, eelarvevormid jne. ei pruugi ainuõiged olla, vaid iga ehituse teostaja peaks praktiliselt kaasa aitama ehitustööde majandusliku organiseerimise, kui eriala väljaarendamisele, sest praegu see ala üldiselt võetud ei ole meie juures rahuldavas seisukorras. Eesti Maaomavalitsuste Liidu Ehitustalitus palub kõiki omavalitsuste inseneri ja arhitekte, kellele selle ala vastu huvi on, avaldada oma arvamusi neis artiklites toodud mõtete ja vormide kohta.

Vallasekretär notari ülesandeis.

A. Ruusa.

Riikliku ja ühiskondliku elu areng on põhjustanud vallaomavalitsuse ülesannete rohkest ja mitmekesisust. Vallaomavalitsuse kantselei personaal ühelt isikult on paisunud mitmekordseks. On möödunud ajajärk, kus valla rahvas otsis juriidilist nõu ja abi tole-aegseilt kohalikelt kirjatundjailt — küla-koolmeistrelt, köstreilt ja kirikuõpetajailt. Nüüd pöörduvad viimased ise teatavais asjus „nõu ja abi“ saamiseks vallakantseleisse. Endisest tähtsusetust vallakirjutajast on välja kujunenud valla administratsiooni funktsionäär ja organisator.

Vallasekretär oma muude ülesannete kõrval täidab ka osaliselt mõningaid notari ülesandeid: ta tõestab ärakirju, väljavõtteid ja allkirju volitusil pensionide, raha, pakkide, kauba ja muude esemete väljavõtmiseks pankadest, postilt, raudteejaamast, tolliladudest või mujalt kolmandate isikute kaudu; või volitusil, kus üks volitab teist vastavais ametiasutis esitama ja vastuvõtma dokumente, sooritama teatavaid ülesandeid või kordasaatma teatavat liiki toiminguid. Vormiliselt on need tõestatud allkirjad, kuid sisult spetsiaal- ja universaalvolikirjad, olene-des teksti sisust, mille all allkirjad tõestatud. Samuti tõestab vallasekretär igasuguste tunnistajate allkirju tekstidel, kus allkirjutanud tõendavad teatavat sündmust, olukorda, suhteid, õiguse tekkimisi, muutmisi või lõp-

pemisi, näiteks akti raadiomaksust vabane-mise taotlemiseks, kus allkirjutanud tunnis-tajad tõendavad, et teatav isik teataval ajal pole kasutanud oma raadioaparaati, mis hä-vinenud või võõrandatud. Analoogilised eel-misele on aktid jõuvankrite, äride esemete või õiguste üleandmiseks, mida tunnistajad tõendavad allkirjadega taotletud aktidel, mille tõestab vallasekretär.

Tekitab küsimus, kas vallasekretär on ametikohustuslikult kohustatud tõestama igasuguse tekstide all allkirju, mida talle esita-takse, või ainult neid, mida nõuavad erisea-dused, nagu näiteks volitusil Administratiiv-menetluse seaduses § 12, Tsv. kps. § 47, 248 ja teised vastavad eriseadused. Valla-seaduses § 77, kus loetletud vallasekretäri ülesanded, on expressis verbis öeldud, et vallasekretäri ülesandeks on allkirjade ja ärakirjade tõestamine (VS § 77 p. 4). Siin pole üles seatud mingeid muid tingimusi ega kitsendusi. Võib järeldada, et vallasekretär on ametikohustuslikult kohustatud tõestama allkirju igasugustel tekstidel, millised pole seaduse, moraali ega heade kommete vasta-sed. Muide peab silmas pidama, et vallasek-retäri poolt tõestatud allkirjad pole identsed notari poolt tõestatud allkirjadega ega oma ka sellist jõudu. On ka arusaadav, sest no-tar neid tõestades on kohustatud jälgima akti seadusepärasust, akti osaliste ja tunnis-

tajate õigus- ja teovõimet, täites BES § 3043 jt. ning Not. sead. § 84—87, 105—108, 112, 113 ja 238 nõudeid. Vallasekretär pole kohustatud nagu seda on seletanud ka Riigikohus, tõestama teovõimet ega saagi praeguse korra juures seda teha, kuna ta ei pea registrit vaimuhaigeiks, pillajaiks ja maksujõuetuks tunnustatud ning eestkoste all olevate isikute kohta, nagu notarid. Ainult karistuse tagajärjel piiratud õigustega isikuid on tal võimalik kontrollida karistusteade kaudu. Küll aga on ta kohustatud silmas pidama akti sisu ja hinda, millest sõltub riigikassa sissetulek lõivude ja tempelmaksude näol, sest Tempelmaksu seaduse § 3 järgi tempelmaksu kohustus on dokumendi sisust, vaatamata kuidas neid ka ei nimetata ja sama seaduse § 14 järgi on vastutavad ka ametnikud, kes tõestavad allkirju või dokumente.

Vallaseaduse § 77 p. 4 alusel vallasekretärile pandud kohustused on notariaalsed ülesanded, kuid puuduvad eeskirjad ja juhendid, millises ulatuses ja kuidas peab ta neid täitma. Kas vallasekretär on õigustatud ja kohustatud neis ülesandeis täitma ja silmas pidama Notariaalseaduses ettenähtud nõudeid nii sisu kui ka vormi suhtes? Kas vallasekretär on kohustatud pidama toimingu registrit, nagu notarid, kuhu kantakse sisse allkirjade ja ära kirjade tõestamise toimingud, lõivude ja tempelmaksude määrad, tunnistajate isikut tõendavad dokumendid ja elukohad ning ära kirjade valmistamisel andmed algdokumendist, kust hiljem algdokumendi mitteetsuse ilmnemisel võib ammutada vajalikke andmeid. Need üleskenkinud küsimused vajavad lahendust.

Tegelikult pole ju registri pidamisel tähtsust, kui Vallaseaduse § 77 p. 4 alusel tehtud toimingud piirduvad väiksemas ulatuses nagu see on senini toimunud ja kui selle all ei kannata vastavate normide täitmine. Teatavais toiminguis ei saagi ilma Notariaalseaduse eeskirjade täitmiseta teha kehtivaid tehinguid, näiteks pimedate allkirjade tõestamisel (Not. sead. § 72—74, 106, 113 jt.), kus pimedate isiku poolt allkirjutatav tekst tunnistajate juuresolekul ette loetakse ja pime kinnitab, et tekst vastab tema tahtele ja et tema palub enese eest sellele kellelgi teisel isikul alla kirjutada, ning kelle allkiri vastava tekstiga tõestatakse. Nii vallasekretärid tegelikult täidavadki teatud ulatuses Not. sead. eeskirju, milles nad on teadlikud. On ka ette tulnud juhtumeid, kus ebateadlikult või ka teadlikult on hiilitud mööda neist normidest. Allkirja tõestaja on pimedate või

kirjaoskamatu käega kirjutatud alla tekstile ning tõestanud nagu oleks see iseseisvalt alla kirjutatud. See on lubamatu ja seadusevastane.

Seaduspärasuse, selguse ja ühtluse huvides tuleks tähelepanu pöörata ka ära kirjade ja allkirjade tõestamise tekstidele. Praegu valitseb siin mitmekesidus ja toimitakse, kuidas keegi heaks arvab. Ühed tõestavad vallavalitsuse nimel, näit. „X vallavalitsus tõestab käesoleval J. Paju allkirja“, kuupäev ja sekretäri allkiri; teised: „Tõestan J. Paju allkirja“, kuupäev ja vallasekretäri allkiri jne. Sageli puudub pitsati jäljend ning ebaselge templi ja pitsati jäljendi tõttu jääb tihti arusaamatuks, kes on teatava dokumendi tõestanud. Ja kui veel neid samanimelisi J. Paju'sid on ühes vallas palju, siis säärased tõestamised võivad tekitada ja soodustada ebasoovitavaid tagajärgi. Vallaseaduse § 77 p. 4 alusel on vallasekretärile pandud allkirjade ja ära kirjade tõestamine, samuti nagu perekonnaseisu registreerimine ning pole tingimusi ega asjaolusid, mis viitaks, et ta peaks neid toiminguid tegema vallavalitsuse nimel. Perekonnaseisu registreerimisel toimib ta perekonnaseisuametnikuna ning pole ka alust allkirjade ja ära kirjade tõestamisel toimida vallavalitsuse nimel. Riigikohtu üldkogu on seletanud (toim. nr. 45 — 1938), et „vallasekretärile on tehtud ülesandeks allkirjade tõestamine kõigil dokumentidel ja paberitel, mis kuuluvad allkirjade tõestamise otstarbel esitamisele vallavalitsusele“, ja kuigi on jäänud lahtiseks, kuidas tõestaja seda teeb, pole põhjust tõlgendada, et tõestamine peaks toimuma vallavalitsuse nimel.

Notariaalseadus ei näe ette vastavat teksti või vormi allkirjade ja ära kirjade tõestamiseks. Küll aga seab üles nõuded, milliseid andmeid peab sisaldama tõestamise tekst (Not. sead. § 67—69). Kuna Administratiivmenetluse seadus ega teised seadused ei eeskirjad ei korralda Vallaseaduse § 77 p. 4 põhjal tehtavate toiminguid, siis ka vallasekretärid peaksid siin käsutama Notariaalseaduses § 67—69 ettenähtud nõudeid, märkides ära, vastavalt nagu notaridki, tõestamise tekstis: tõestaja ametinimetus, nimi, perekonnanimi, allkirjutanu isiku nimi, perekonnanimi, isanimi, elukoht ning tõendid mainitud isiku kindlakstegemisel (isiklikult tuntud või millised dokumendid tõendavad allkirjutanu isikut), ja tõestamise aeg. Notariaalseaduses ettenähtud nõuetekohaselt tehtud toimingud on sisult ja vormilt selgemad, väärivad usaldust ja on seaduspärased.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus nr. 42. Kinnistusüksuse nime muutmise otsuste jõustumisest. Raamatus „Koha- ja kinnistusüksuste nimede muutmise“ (lk. 58, seletus p. 1, lk. 72, seletus p. 1, lk. 73 üleval p. 2) seletatakse, et koha- ja kinnistusüksuste nimede muutmise või uute nimede andmise jaatavad otsused jõustuvad nende allkirjutamisel. Notarid ja kinnistusjaoskonnad ei võta neid otsusi vastu põhjusel, et otsusel ei ole seaduse jõudu enne kuuaja möödumist. Palun teatada, kas „Koha- ja kinnistusüksuste nimede muutmise“ raamatus seletus, et koha- ja kinnistusüksuste nimede muutmise jaatavad otsused jõustuvad allkirjutamisel on õige ning jaataval korral, miks notarid seda ei tunnista?

Vastus: Koha- ja kinnistusüksuste nimede korraldamise seaduse (RT 1938, 42, 397) § 14 määrab:

„Linnapea või linnavanema eitava otsuse peale kinnistusüksuse nime muutmise asja võidakse kaevata Siseministrile 1 kuu jooksul arvates otsuse teadaandmise päevast.

Samadel alustel ja samal tähtajal võidakse kaevata vallavanema otsuse peale maavalitsusele.

Siseministri ja maavalitsuse otsused on lõplikud ja nende peale edasikaebust ei ole.“

Seejärgi see seadus lubab kaevata kinnistusüksuse nime muutmise eitava otsuse peale ainult, jaatavate otsuste peale kaebamisest üldse ei kõnelda, millest võib järeldada, et edasikaebust nende peale ei ole ja need peaksid jõustuma kohe otsuse langetamisega, s. o. allkirjutamisega. Selline järeldus leiab tuge ka Administratiivmenetluse seaduse (1936, 4, 25) § 112 eeskirjast, millejärgi otsust, mis vastab asjaosalise taotlusele, võib pöörata täitmisele kohe, ootamata kaebamistähtaja möödumist.

Kuid toodud järelduse vastu võib ka vaielda ja asuda seisukohale, et Koha- ja kinnistusüksuste nimede korraldamise seaduse § 14-ga on määratud eritähtaeg kaebuste esitamiseks ja erikord kaebuste lahendamiseks ainult eitavate otsuste peale kinnistusüksuste nimede muutmise asjus, et jaatavate otsuste suhtes on jäetud kehtima üldine kaebamise kord administratiivkohtule, nagu nähtavasti järeldavad need, kes leiavad, et jaatavad otsused jõustuvad ühe kuu möödumisel.

Vaidluse kompetentselt jahendada võib Riigikohus kaebekorras.

Küsimus nr. 43. Pensioniõiguslikust teenistusest. Olen töötanud õpetajana kihelkonnakoolis ja Hariduse Seltsi koolides 1911—1915. Palun teatada, kas teenistus neis koolides loetakse pensioniõiguslikuks teenistuseks.

Vastus: Pensioniõiguslikuks teenistuseks loetakse teenistus Pensioniseaduse (RT 1936, 76, 619

ja 1938, 39, 360) § 1 loendatud kohtadel. Sama seaduse § 28 järgi pensioniõiguslikul isikul, kes on olnud vähemalt viis aastat pensioniõiguslikus teenistuses Eesti riigis, arvestatakse ka teenistusaeg Vene riigis kõigis koolides. Seejärgi pensioniõigusliku teenistustaja arvutamisel võetakse arvesse ka teenistus õpetajana endistes veneaegsetes kihelkonnakoolides ja Hariduse Seltside koolides.

Küsimus nr. 44. Tulumaksu sissenõudmisest ja sissenõudmise lisarahast. Palun teatada, kas tulumaksu sissenõudmised tulevad saata eranditult politseile, või on lubatud neid nõudmisi teostada ka vallavalitsuse käsunduses olevate maksunõudjate kaudu. Kui peale sundnõudmise väljasaatmist maksukohuslase poolt tasutakse maks ühes lisarahaga vallakassasse, siis kas tuleb maksta sissenõudmise lisaraha Maksudevalitsuse ja politsei arvele ka siis, kui sissenõudmise teostas omavalitsuse maksunõudja, või jääb lisaraha omavalitsuse kasuks.

Vastus: Administratiiv-sissenõudmise seaduse (RT 1932, 2, 15; 1936, 29, 189 ja 1937, 52, 466) § 4 esimese lõike järgi omavalitsused toimetaavad oma ringkonnas oma ametnikkude kaudu omavalitsuse maksude sissenõudmist. Selle paragrahvi teise lõike järgi Siseministri erikorraldusel võidakse panna omavalitsustele ka vähemusrahvuste kultuuromavalitsuste ja kodade maksude sissenõudmist, kui need on seoses omavalitsuse maksudega. Sama seaduse § 3 neljanda lõike järgi Majandusministri poolt kokkuleppel Siseministriga antud määrusega võidakse panna omavalitsustele veel üksikute või kõigi nende riigimaksude sissenõudmine, millest omavalitsused saavad osa, või mis on seoses omavalitsuse maksudega, kui ka Eesti Maapanga ja Eesti Maapanga valitsemisel olevatest erisummadest, kapitalidest ja fondidest ning Pika-laenu Panga valitsemisel olevast Maatulunduskapitalist antud laenude sissenõudmise teostamine.

Tähendatud alustel peale omavalitsuse maksude sissenõudmise omavalitsustele on pandud veel: 1) Majandusministri poolt kokkuleppel Siseministriga antud määrusega (RT 1937, 79, 647) — Eesti Maapangast tema valitsemisel olevaist erisummadest, kapitalidest ja fondidest, samuti Pika-laenu Panga valitsemisel olevast Maatulunduskapitalist antud laenude sissenõudmine, niivõrd, kui võrd need pangad ei teosta sissenõudmist oma ametnikkude kaudu; 2) Siseministri korraldusega (RT 1936, 49, 406) — Kodade seesuguste maksude sissenõudmine, mis on seoses omavalitsuste maksudega. Omavalitsuste maksudega on seoses ja kuuluvad sissenõudmisele omavalitsuste poolt: Põllutöökoja heaks — lisakinnisvaramaks põllumajanduslikult kasutatavatelt maadelt, mis võetakse Põllutöökoja seaduse (RT 1935, 105, 875) § 49

ja Maal asuvate kinnisvarade maksuseaduse (RT 1933, 53, 420 ja 1938, 33, 265) § 26 alusel, ning Kalanduskoja heaks — paadimaks kalapaatidelt, mis võetakse Kalanduskoja seaduse (RT 1936, 10, 63) § 43 ja Kalanduskoja heaks maksustamise korra määruse (RT 1937, 44, 390) alusel.

Kõigi muude riiklikkude, kodade ja vähemusrhuvuste kulturomavalitsuste maksude sissenõudmine on tehtud politsei ülesandeks Riiklikkude asutiste administratiiv-sissenõudmiste politsei kaudu teostamise määrusega (RT 1936, 50, 415), Siseministri korraldusega kodade maksude sissenõudmise kohta (RT 1936, 49, 406) ja Siseministri korraldusega vähemusrhuvuste kulturomavalitsuste maksude politsei kaudu sissenõudmise kohta väljaspool linnade administratiivpiire (RT 1936, 49, 404). Tulumaks on riigimaks. Omavalitsused võtavad tulumaksu küll vastu ja saavad sellest osa, kuid selle võlgade sissenõudmine administratiivkorras ei ole pandud omavalitsustele, vaid on tehtud politsei ülesandeks. Seepärast ka tulumaksu sissenõudmise lisaraha, kuigi see makstakse valla kassasse, ei lähe mitte valla kasuks, vaid tuleb edasi anda Politseitalitusele ja Maksude Talitusele, nii nagu ette nähtud Avalikkude maksu- ja maksutrahvivõlgade sissenõudmisel võetava lisaraha seadusega (RT 1936, 55, 472).

Küsimus nr. 45. Kütide andmisest. Konstaabli seletuse järgi on neile ülesandeks tehtud iga vähegi kahtlase surmajuhtumi puhul laip toimetada lahkamiskambri ning konstaabel teeb laiba sihtkohta toimetamise vallavalitsusele ülesandeks. Kriminaalkohtupidamise seaduses selle kohta vastavat paragrahvi ei leidu. Kui arvestada seda, et konstaablitel on Määrusega kütide nõudmise kohta küüdisaamise õigus ja et laiba toimetamine võiks kuuluda ka küüdikohustuse hulka, siis Kütide seaduse

§ 3 põhjal saab küüti nõuda kuni 20 klm. kauguse sõidu jaoks. L. vallast on aga Tartu ca 60 klm., järelikult vallavalitsus ei saa konstaabli sellekohast nõuet täita. Senini on vallavalitsus toimetanud laipu lahkamisele osaliselt nende omaste kulul, osa kulusi on jäänud aga valla kanda. Kuna käesoleval juhul politseiasutuste nõuded ja vallavalitsustele kohaldatavad normid ei ole kooskõlas ja et iga asutus on õigustatud kandma ja täitma seda, mis temale seadustega määratud, ning et edaspidi laipade edasisaatmisel võib tulla arusaamatusi loetletud asjaolude tõlgitsemisel, sellepärast palun lahkelt teatada, mida ja millistel alustel vallavalitsus on kohustatud järgmise laiba edasisaatmise puhul toimima ning kes on kuludekandja.

Vastus: Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 171 esimene lõige kohustab kogukonnamaksu maksnikke ja kinnisvarade valdajaid andma küüte vastavates seadustes ettenähtud juhtudel. Vastavaks seaduseks, mis näeb ette kütide andmise, on Kütide seadus (RT 1926, 32, 51; 1933, 10, 76 ja 1934, 85, 704 § 75) ja selle alusel antud Määrus küüdi nõudmise või tarvitamise lähema korra kohta (RT 1926, 61). Kütide seaduse järgi on kõik küüdid maksulised ja küüte võidakse nõuda ainult sellekohase tunnistuse esitamisel ning mitte kaugemale 20 km või lähema linna- või vallavalitsuse asukohani. Kütide nõudmise ja tarvitamise korra määruse järgi on küüdi nõudmise ja tarvitamise õigus ka konstaablitel Siseministeeriumi poolt antud sellekohase tunnistuse esitamisel. Järelikult konstaablid, sellekohase tunnistuse esitamisel, on õigustatud vallavalitsuselt küüti nõudma ja saama laiba lahkamisele saatmiseks kuni 20 km. kaugusele või järgmise valla- või linnavalitsuseni. Antud küüdi eest vallavalitsusel on õigus nõuda tasu küüditaksides ettenähtud määral (RT 1933, 10, 76).

Head uut aastat

oma lugejatele ja kõigile omavalitsustegelastele
soovib

„Maaomavalitsus“.